

(аналіз суперечностей у свідченнях, наданих у різний час, та стосовно інших доказів, зібраних у справі); послідовне пред'явлення доказів (протоколів допитів співучасників та свідків, речові докази, висновки експертиз); створення у допитуваного уявлення про обізнаність слідчого.

Одним з напрямів перевірки цієї версії є встановлення алібі “потерпілого”. Нерідко злочинці повідомляють органам розслідування, що їх не було на місці події у той момент, коли вона трапилась. Відтак, при перевірці алібі заявника про незаконне заволодіння застрахованим автомобілем, поряд із загальними вимогами, слід враховувати такі особливості: у проміжок часу, заявлений як страховий випадок, заявника дійсно може не бути на місці події, а застрахований транспортний засіб – заздалегідь прихований; здебільшого алібі заявника заздалегідь ретельно готується та узгоджується з можливими показаннями інших осіб (співучасників інсценування) та особливостями місця й часу, про які йдеться в заяві; інсценування незаконного заволодіння застрахованим автотранспортним засобом нерідко вчиняють співучасники заявника без його участі; мають місце випадки, коли заявник добросовісно помиляється щодо вчинення злочину (в інсценуванні беруть участь зацікавлені працівники страхових компаній, співвласники автомобіля тощо).

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ ЗДОБУДИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Курсант 408 навчальної групи **Дуков Р.А.**

Науковий керівник: начальник кафедри економічної безпеки кандидат юридичних наук **Герасименко Л.В.**

В Україні з перших років незалежності питання боротьби з кримінальним обігом грошей не залишалися поза увагою, було вжито низку законодавчих кроків у напрямку боротьби з відмиванням незаконних доходів.

З набуттям Україною членства в Раді Європи (у 1995 році) було розпочато процес приєднання до основних європейських

конвенцій з питань кримінального судочинства. Найважливішими документами цієї сфери є Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах.

Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 р., яка отримала назву – Віденська конвенція, що вперше дала визначення поняттю "відмивання грошей" у міжнародному праві. Також стала першим універсальним міжнародним договором, що передбачає розвиток співробітництва в боротьбі з відмиванням коштів.

Директива Ради ЄС від 10.06.1991р. щодо запобігання використанню фінансової системи для відмивання коштів містить заборону на ці дії і програму заходів у сфері фінансів, спрямованих на запобігання відмиванню грошей і розвиток співробітництва фінансових установ і правоохоронних органів.

Верховна Рада України ратифікувала Європейську конвенцію про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 17 грудня 1997 р.

Конвенція Ради Європи (Страсбурзька) про відмивання, виявлення, вилучення і конфіскацію доходів від злочинної діяльності набрала чинності в Україні 1.05.1998 р. Конвенція регулює три основні види питань:

- зближення кримінально-правової оцінки відмивання коштів у законодавстві держав-учасниць;
- зближення національних заходів, спрямованих на боротьбу з відмиванням коштів;
- форми і процедури міжнародного співробітництва в боротьбі з відмиванням коштів.

Постановою Кабінету Міністрів і Національного банку України від 28 серпня 2011 р. органам виконавчої влади, банківським та іншим фінансовим установам було доручено керуватися у своїй діяльності Сорока рекомендаціями FATF.

У 2012 р. Україною ратифіковано Європейську конвенцію про боротьбу з тероризмом.

Не менш важливим етапом розвитку національного законодавства з протидії відмиванню грошей стала ратифікація

4 лютого 2004 р. Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності.

У вересні 2011 р. на пленарному засіданні FATF було визнано, що вжиті Україною заходи з боротьби у сфері відмивання кримінальних доходів є недостатніми.

За оцінками фахівців FATF, на той час Україна частково чи повністю відповідала основним критеріям, за якими визначаються країни, що не співпрацюють у сфері боротьби з відмиванням коштів ("чорний список", NCST). Йшлося про необхідність суттєвого поліпшення системи протидії відмиванню коштів. 3-поміж недоліків було названо неефективність державної системи доведення інформації про операції, що підлягають фінансовому моніторингу, до уповноваженого органу — фінансової розвідки. Інші претензії стосувалися недостатньої ідентифікації клієнта та неналежного фінансування боротьби з відмиванням коштів, здобутих злочинним шляхом. Особливо наголошувалося на відсутності спеціального закону, спрямованого на боротьбу з відмиванням коштів.

Президент України своїм Указом від 10 грудня 2001 р. № 1199 "Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" доручив Кабінету Міністрів України утворити у складі Міністерства фінансів України Державний департамент фінансового моніторингу зі статусом урядового органу державного управління, затвердити Положення та вирішити питання, пов'язані із забезпеченням його діяльності.

На виконання цього Указу постановою Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. № 35 утворено Державний департамент фінансового моніторингу, що діє у складі Міністерства фінансів України. Постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2002 р. № 194 затверджено Положення про Державний департамент фінансового моніторингу.

Починаючи з 2002 року, спільними рішеннями Кабінету Міністрів України та Національного банку затверджуються щорічні Програми протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Ці Програми передбачають вжиття скоординованих заходів нормативно-правового, організаційного, методичного характеру з метою забезпечення імплементації Сорока рекомендацій FATF в національне

законодавство, створення умов для співробітництва правоохоронних органів з фінансовими установами, а також міжнародного співробітництва. Своєчасне виконання передбачених Програмами заходів постійно контролюється урядом держави.

Наприкінці 2002 р. було прийнято Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" (далі — базовий закон). Він у цілому відповідав міжнародним стандартам у сфері боротьби з кримінальними доходами, в тому числі Віденській та Страсбурзькій конвенціям, Директивам ЄС про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів.

Прийняття базового закону стало правовим інструментом, що дозволив значно вдосконалити інше законодавство в сфері надання фінансових послуг. З метою створення цілісної, внутрішньо узгодженої нормативно-правової бази були внесені необхідні зміни до законів, що регулюють діяльність на ринку фінансових послуг.

Законом від 6 лютого 2003 р. було внесено зміни до Законів України "Про банки і банківську діяльність" та "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", останні зміни були внесені 18.09.2012 р. Зокрема, були встановлені вимоги щодо правил та програм внутрішнього фінансового моніторингу банків та інших фінансових установ, заборони анонімних (номерних) рахунків. Банкам були надані повноваження отримувати для ідентифікації клієнтів дані як від самих клієнтів, так і від державних органів. Було встановлено п'ятирічний термін зберігання документів про здійснення операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та результати ідентифікації їх учасників.

Було доповнено Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 166-9, яка встановила адміністративну відповідальність за порушення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

У подальшому також було внесено зміни до Кримінального кодексу України. Так, статтю 209 було викладено в новій редакції (розширено ознаки злочину

"Легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом").

Кримінальний кодекс також було доповнено статтею 209-1 "Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом", згідно з якою повторне умисне неподання або подання завідомо недостовірної інформації про операції, що підлягають фінансовому моніторингу, а також розголошення відомостей про них визнається кримінальним злочином.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 644 затверджено порядок реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу та порядок надання інформації Держфінмоніторингу.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 646 затверджено порядок взяття на облік Держфінмоніторингом фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.

Держфінмоніторингом видано наказ від 24 квітня 2003 р. № 40 "Про затвердження Вимог до організації фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму", яким встановлено вимоги до внутрішніх процедур суб'єктів фінансового моніторингу.

Наказом Держфінмоніторингу від 12 травня 2003 р. № 46 затверджено "Вимоги до кваліфікації працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, відповідального за проведення фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму".

Також, у травні 2003 р. затверджено наказ Держфінмоніторингу № 48 "Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення".

Таким чином, було проведено необхідну підготовку до початку дії базового закону. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом" набрав чинності з 12 червня 2003 р. останні зміни внесені до Закону в 2011 р. .Внесення змін до Закону

України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом” обумовлене не тільки впровадженням міжнародних стандартів, а й необхідністю реалізації досвіду Держфінмоніторингу і всіх суб’єктів фінансового ринку.

ВДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОВС ЗЛОЧИНАМ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП’ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Курсант 202 навчального взводу Донецького юридичного інституту МВС України **Жеміла В.В.**

Науковий керівник: викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук **Меживой О.В.**

Ми вважаємо, що нашій країні треба звертати увагу на світові тенденції розвитку високотехнологічної злочинності та переймати в інших країн досвід та знання в цій галузі. Міністерство внутрішніх справ України, зокрема, в своїх нормативно-правових актах, зосереджує увагу на якісно новому рівні діяльності по вдосконаленню тактики і методики розкриття та розслідування злочинів, ставить перед собою завдання запровадити в практику діяльності передових вітчизняних та зарубіжних форм і методів роботи.

Згідно з відомчою інформаційною політикою це завдання нерозривно пов’язано з формуванням інформаційного середовища органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, що складається з відомих інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури правоохоронних органів. Ефективність інформаційного середовища правоохоронних органів України забезпечується за рахунок комплексного, системного підходу до вирішення проблем техніко-технологічного та соціально-політичного характеру. В цьому аспекті не аби яку роль відіграють новітні досягнення в сфері інформаційно-аналітичного забезпечення службово-бойової діяльності ОВС, висвітлення яких має стати запорукою ефективної протидії злочинності. У 2005 р. Верховною Радою